

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е

Р
З
И
Т
Е
Л
С
К
И
Н
А

Ш О Д У Н А В К А

№ 19.

Београдъ 10 Мај.

1846.

О П А Д Н И Ц А .

о д њ

АЛЕКСЕ ДЕСИМИРОВИЋА

„Не! немарямъ за сва твоя пребациваня, — опадницо — наградо — срамото слабога пола, — створенъ, горе одъ своју страшила и чудовишта, — праведный мачъ Господара муња и громава, — страховита ноћъ вѣчны мука; све су то ствари кое ме више непотресую. — Разумъ мой дрема, — умъ е усаванъ — а само страху распалено чувство, ослобођено трули свеза самовольнога господара, овога усавана у люте оковавши ланце, — садъ у жени господаришь. Све му се у жени најрадје покорава. — И овај пламень, кои ми садъ груди — дай руку да видишь! — распалюе, есу нѣгове заповѣсти. — О! да знашь како е жестокъ, кадъ му се на жертву задоста непринесе, — жешћий и одъ огнѣны таласа паклены мука. — Не, немогу га ненаситити, — морамъ — хоћу му доста за наситенъ поднети. Вѣчный миръ, сладкій покой онъ ми зато обећава. — Само ты ми помоћь одрећи немой, па ћу скоро — срећу повратити. — Хайде мила друго, — мы заедно любимо оне, кои су на едномъ срцу лежали — хайде послушай и ты топлога у оковима стениоубега чувства — гласъ, избави га изъ мрачне тавнице самовольнога ума. Онъ ће ти гробъ любви наши мужава показати. — На нѣговима ћешъ очима одма видити: чја те сѣнка одъ погледа оногъ сунца, кое ты мыслишь, дате најтоплие гріе, сакрива. — Видитћешъ: како ти онај, коме си цѣло повѣренъ, цѣлу твою любовь поклонила, намрштенымъ челомъ, мрачнымъ погледомъ све ово враћа, стрепи! да му ни сѣнка твоя наймили му предметъ — сестру — недо-

дирне и нѣно трептаюће лице непомрачи. — Да, она намъ, знай, оно отима, што ты, оядна друго! мыслишь да већъ иманъ. Она е створенъ — кое ми ноћъ страховитомъ, испуњеномъ немира чини. Она ми е: срцу радость, покой души — та све, што самъ имала, отела. А ово знай, да ми ништа друго неможе повратити, но срамомъ или самомъ крвљу окаляный образъ нѣтъ. Дай помоћи мила друго! — — Казуй гди расти оно билъ, што ће сестру браћи омрзнути. — Или дай чашу, ево еда, што и саме змие труе. — Или, дай мачъ, ево рука, коя ће томъ мрскомъ ми створеню срце — гробъ мое среће — напољъ извући, и у мутне таласе гадовима на рану бацити, — па некъ надамномъ бѣсне вѣтрови, — сѣваю муњъ — некъ ричу громави — или некъ се подамяномъ и сама земля провали и вѣчна ме ноћъ прождере, онда ћу и у паклу срећна бити; еръ ћу знати, да она више неживи, коя животъ на земљи горымъ одъ пакла чини.“ — Овде ућути вѣи вѣчнога проклетства, и почне тумарати по дау најневалајегъ смышљеня, тражѣћи еда, да блажену едну душу отруе. — Ал' онде гди духъ пуновластно са свога узвышенога престола законе казуе, — онде гди се свима све изъ вѣчне любви покорава — онде гди светиня у најсаяниемъ блеску трепти, онде непродире зараза — куга за чувства. — Сажалѣня пунымъ погледомъ гладала е дуго ова добра душа, — каквый се пакао по несрећнице грудма сада валяше, најпосле пунымъ спасенія гласомъ проговори: „Ходи мила друго, — ходи изгубљѣна жена (узевши е за руку и одведе е на гробъ матере), видишь ова ладна земля покрива кости твоје майке, простри се, и наслони на ню твоје уво, па чуй изъ гроба, како те страшно проклиню, еръ си иймъ твоимъ црнымъ умысломъ покой одузела, — нѣово проклинянь некъ те потресе. — Нѣовъ нарушенный, тво-

іомъ страху, и у гробу вѣчный мръ некъ у-
мира твою отровну душу, — како бы се нѣма
опеть покою повратио, — или погледай горе у
оне трептаюће звѣзде, видишь тамо блуди по
ономъ вѣчномъ простору, духъ нѣтъ, оставив-
ши блаженный животъ, — да тебе само одъ пак-
ла сачува. — Онъ зна цѣлу гадну твою намѣру.
— Онъ ти садъ, чуй! са высине виче: „О! за-
блужена кѣри, та угуши то гадномъ страху
разпально чувство; ослободи умъ одъ люты ла-
наца. — Тргни се, ето ти є нога єдна већъ на
прагу адовы врата. — Помрчина нѣгова већъ те
окужава. — Ослободи умъ, іоштъ є време, онъ
ће те на свѣтъ хитро изнети, — поврати сре-
ћу себе, да бы и я смирио се.“ — То ти онъ садъ
са плаве высине говори, поврати нѣму вѣчну
радость, а теби и твоемъ срцу срећу.“ — О! лад-
не стѣне будиле су се, кадъ є орфей пѣвао —
а ледене груди страху отроване ове жене о-
каменише се садъ, да само пакленый пламень
изъ нѣи неизлети, све рѣчи просуте, на угаше-
нїе страсти, претворише се у пару — и вѣт-
рићъ по мрачномъ обиталишту мртвы разнесе
їй. Крваве очи, изъ кои сѣваюћїй пламень по-
ноћну помрчину раздираше — подигне заблуже-
на, и изъ отровны нѣны уста пуњъ презрѣня
гласъ ноћну тишину наруши овако: „Добро! я
самъ твою волю испунила, — саслушала самъ
оно, што си хтѣла казати — али и ты треба
садъ, што я хоћу: да ми кажешъ, — гди расте
билъ, што сею съ братомъ мрази — то ми ка-
жи, па ћешъ ми онда — тако мила быти, као
што ми є заовица мрзка.“ — „О земльо прова-
ли се, и ты вѣчна ноћи, на дно свію твои стра-
шила ово найневалалїе створенъ прогутай. —
Вы сайне звѣзде потавните, ты бледый мѣсече
у облаке се сакри. — Небацайте овогъ чудо-
вишта, отровну сѣнку, на мене. — О! морамъ
се уклонити, свако куцанъ срца — може ме о-
кужити, — а ты изгублѣна жено, остави овај
покою пуный предѣлъ мртвы и тамо међу звѣ-
рове иди и нѣи пытай: — Има ли одъ нѣи кои
горы одъ тебе?“ —

И „Иди бѣдна робиняо ладна господара —
твое су груди исто тако ледене, као што ти є
и чувство немарношћу оковано. — Мое убѣженъ,
да ме овај, коме самъ срце, душу — та све,
што самъ имала, поклонила, пунымъ немарно-
сти окомъ преко сестрински рамена погледа, —
тврђе є и одъ найтврѣга камена. — Страху
разпально чувство то већъ неможе да сноси —
дакле къ дѣлу. — О! добро дошла срећна мыс-

ли. — Сивый соко, сестринскїй ножъ! какво би-
лѣ за омразу. — Да, ты любимче господара и
мога и твога, — ты ћешъ ми одвратити изгуб-
лѣну срећу — души покой — съ твоїомъ смр-
ћу мора се угасити животъ ономъ створеню,
кое ме онесрећава. —

(Продуженїе слѣдує.)

СЛАВЯНСКЕ ВѢСТИ.

БЪЛГАРСКИЙ ОРЕЛЬ. ИЗВѢСТНИКЪ ГРАЖДАН-
СКИЙ, ТЪРГОВСКИЙ И КНИЖОВЕНЪ. БРОЙ 1.
20. АПРИЛЯ, 1846. ПЪРВОГОДИШЕНЪ. ВЪ
ТИСКАРНИЦѢТЪ НА БРЕЙТКОПФА И ХЕРТЕЛЯ.
ЛИПСКА. ИЗВАЖДА ИВАНЧО АНДРЕОВЪ. —
НА ЧИТАВОМЪ ТАБАКУ in folio.

Опеть ново появленїе у Бугарской литера-
туры! Заиста похвале достойно напредоваѣ,
кое свако родолюбиво славянско срце развесели-
ти мора. — Ону исту радость, кою смо оно-
мадне о Любословію изразили, повторяемо и
сада опеть, позываюћи сваку душу славянску,
коя жели, да іой тужну браћу на Балкану бла-
га луча просвѣте озари, да овому красному пред-
прїятїю руку дужне помоћи пружи. Но пусти-
мо самога родолюбивого Г. Андреова говорити.

„Сви народи около насъ,“ вели онъ у сазыву
своемъ, „подигоше свою главу, и већъ виде
шта по свѣту быва и шта треба да чине. Вла-
си, Срби и Грци теже подъ покровомъ єдва у-
ставше нѣнове слободѣ, да бы ю споли са про-
свѣщенїемъ, наукомъ, трговиномъ и занатима
осталы европейскїи народа, како бы тимъ чести
достойно мѣсто заузели међу другима христїан-
скимъ народима, и редъ, на кой їй є Богъ поз-
вао у свѣту, испунили као народи и челядь єд-
не исте породе. И сами Турци, овај народъ,
кои є истомъ пре 400. година у Европу дошао
изъ азїатски пусты равница, самъ тай народъ
гледа, како ће придобити моћи то већу славу,
и царство свое таковомъ лакосћу преобразити,
кое образаць одъ осталы страна европейски у-
зича.“

„А шта треба да радимо мы Бугари при
таковомъ животу и при таковой размирици све-
страной? треба ли мы да останемо живи ал'
мртви као до-сада? нетреба ли да проговоримо
баремъ єдну рѣчь у царствама народа, заръ за-
то, што смо народъ одъ петъ миллиона душа?
треба ли да мы іоште дуго времена останемо

безъ имени непознати другимъ народима ове зем-
ль. треба л' мы христіянскій законъ, кога
вѣру наши су прадѣди крвлю и животомъ сво-
имъ бранили, іоште дуго време да срамотимо,
заръ зато, што се припознаемо као Христіяни,
као просвѣтитени, изображени люди, као браћа
други Христіяна? треба ли іоште много време
да оставимо мртавъ нашъ языкъ, кои смо на-
слѣдили одъ наши прадѣда, па сувише данасъ,
кадъ погледамо около насъ христіянске и сла-
вянске народе, гдѣ языкъ свой изображаваю и
народность свою развіваю, мы пакъ сами да о-
станемо као туђинци, кое е противно разуму?
— Не! ово у напредакъ већ неможе тако о-
стати! И мы Бугари треба да почнемо осѣхати
себе као народъ, кои исто оно право имаѣ, као
и остали европейски народи! мы треба да одр-
жимо здраво языкъ и вѣру свою! Мы треба у
напредакъ да покажемо прилѣжаніемъ и изобра-
женіемъ разума, да смо Христіяни, да смо Сла-
вяни, браћа Московляна, Срба и други славян-
ски народа!“

„Каково пакъ средство узъ то треба да
предузмемо?“

„Кадъ дођоше наши Св. Апостоли Кириль
и Методіе къ нашимъ прадѣдима, да їмъ про-
повѣдаю христіянство и нѣи у доброты и муд-
рости наставе, шта су учинили они онда и
какво су средство на то употребили? Они из-
мыслише славянска (старо-бугарска) слова и да-
доше намъ свето писмо у нашемъ народномъ е-
зыку. Можемо л' и мы тай светый примѣръ, ту
велику науку наши светы апостола іоште болъ
попримити, па да започнемо таково дѣло, ко-
нимъ су они себи обвезали еданъ свѣтъ и оста-
вили славный споменъ међу свима народима на
земљи, да то дѣло нѣново поновимо и умножи-
мо наслѣђенымъ изображенымъ языкомъ славян-
скимъ и одньи измышльнимъ словима славян-
скимъ, а кнѣгама и списаніама разсѣяно између
насъ сѣме христіянства и изображенія распро-
стремо по цѣломъ народу нашемъ?“

„Примѣръ овай велики апостола имаюћи
предъ очима, хоћемо и мы, као прави и исти-
нити наслѣдници изображеного Кириломъ и Ме-
тодіемъ языка славянскога, да започнемо изда-
вати единого вѣстника, кои треба баремъ одъ
части нашъ народъ да у редъ стави, као што
то имаю и наши сусѣдни народи Власи, Срби и
Грци у призрѣнію нѣювога грађанскога управ-
льниа.“

„Тай вѣстникъ носитѣ име: Българскій
Орель (Бугарскій Оро), писанъ чистымъ на-
роднымъ языкомъ, исто тако, као што се гово-
ри по свима странама отечества нашего, а со-
обштаватѣ:“

„1. Грађанска (политична) извѣстія ода-
свудъ; понайвише што буде ново у Цариграду,
у Турской, у Влашкой, у Грчкой и у другимъ
сусѣдними славянскимъ странама; а све ће се
объявљивати колико е могуће скоро;“

„2. Поредъ овога главнога основа нашего
листа, иматѣ намъ вѣстникъ и еданъ учеб-
ный дѣлъ: описанія знамениты нѣкои мѣста, кра-
ева и народа у отечеству нашемъ, а такођеръ
и изъ други европейски страна, а нарочито сла-
вянски, кое су сусѣдне и сродне народу наше-
му; судбине и догађае народа нашего одъ ста-
рине до сада; извѣстія о нѣкадашнѣмъ нашемъ
слободномъ правлѣнію, о дѣлима наши юнака и
наши царева; славу отечества нашего и т. д.“

„3. Важна примѣчанія о развитію и уређе-
ню школа кодъ сусѣдны народа, хоће се пока-
зивати лакость и средство, како бы се у оте-
честву нашемъ школе и уређењ болъ преоб-
разило;“

„4. За трговце и занатліе извѣстія, поуче-
нія и наставленія, коимъ начинемъ валя їмъ
поступати, да бы дошли до истога онога до-
бытка и цвѣтаня трговине и заната, као и дру-
ги народи Европе;“

„5. Иувеселителну часть иматѣ вѣстникъ
нашъ; у нѣой ће быти: приповѣдке, басне, на-
родне пѣсме, народне приче, разговори шаль-
ви, а понайвише таково што, изъ чега бы мог-
ли учителя по нашимъ школама нѣшто за дѣ-
цу подрпити;“

„6. Найпосле садржаватѣ прегледъ ново-
издаваемы кнѣга, писаны бугарскимъ языкомъ.“

„При тако различитомъ садржавію наћи ће
свакій кнѣжевный човекъ нѣшто у вѣстнику
нашемъ, што ће га поучити, развеселити и нѣ-
ку добыть прияти му. Од-туда се и надамъ осо-
бито, да ће се наћи доста купаца.“

„Будући пакъ да сада у почетку число ку-
паца нѣе познато, то ће нашъ листъ два-путъ
у мѣсецу свакога 1. и 15. излазити по еданъ
брой на читавомъ табаку. Ако бы се пакъ нашло
веће число купаца, то ће онда излазити три-
путъ преко мѣсеца, свакога 1. 10. и 20.“

„Цѣна му е за цѣлу годину 56. турски гроша или 14. цванцика аустрійски, напредъ платени.“

„Свакій, кои се подпаше, добья на даръ првый брой. Здравствуйте браћо мила!“ —

Овако позыва Г. Издаватель у помоћь снароднике; а изложеному садржанію првымъ е бромъ савршино одговорію. Међу политичнима вѣстима пише изъ Цариграда слѣдуюће: „Нъгово Величество Султанъ Абдуль-Мецидъ, одкадъ се е воцарію, непрестано се брине о добру свои поданика, као што то посвѣдоочава изданный у Цариграду и по свему парству Хатишерифъ, кои вели: трговина да буде слободна свуда по Турской; данакъ да буде соразмѣранъ; правда да се суди са страхомъ Божиимъ безъ разлике лица и вѣре и да буду сви люди равни предъ закономъ; да се не узима никаква глоба; свакій да држи свою старинску вѣру, нити да га тко приморава насилно промѣнити ю и т. д. Данасъ само Нъгово Величество, обузето и горећи жельомъ за миръ и добро поданика, рѣшило се проћи Бугарску и Румелию, да утврди и болъ вишереченый хатишерифъ и удали свако незаконіе и притѣсненіе одъ землѣ свое, Кому Богъ да продужи дане!“ Затимъ иду нѣколико повѣстны и беллетристичны предмета, међу тима и две красне народне пѣсьме. — Нама ништа не остав, него срдачно желити, да се овай драгоценый листъ свесрдномъ помоћу Бугара и осталы родолюбивы Славяна одржи и укврѣпи на ползу и славу свію насъ!

Бугарофилъ.

Вишепоменуте Бугарске новине, тко бы желію, може у Београду наручити кодъ Учредника Србски Новина, кодъ кога ће и првый листъ добыти.

НАДГРОБНО СЛОВО СРЕБРОЛЮБУ.

Овде почива мужъ, кога жива нитко ніе любію, нити умрла оплакао; мужъ, кои се ніе у цѣломъ животу ни кодъ свое куће насю, кои пріятель ніе помагаю, (ако има сребролюбца пріятеля?), ни сиротиню надгледаю; кои е свою породницу мучію глађу, сусѣде неправдомъ, а се-

бе прибавляяемъ блага, кое ніе уживаю; напоследакъ, смръть, милосрднія спрофу сребролюбца, него што е быо самъ спрофу себе, избави нѣга одъ бриге, а породницу му одъ глади; овде почива съ црвомъ, кога е подражаваю, и са жельомъ, кою е любію, стрепећи одъ воскресенія, еръ се бои да ненађе свой новаць одъ наслѣдника потрошенъ. Вѣчна му память, лака му земљица!!

Бѣтиміе Аврамовићъ.

Ubi veritas.

На єдномъ сосуду, кои е г. 1790. нађенъ у Банату и сада находи се у притяжанію Г. грофа Наке, читати се може слѣдуюће, грчкими словима написано: „Бовела звапан тесе дуге туи го е.“ Г. дворскій совѣтникъ у Бечу Хаммеръ изьявлюе овай написъ за Турскій, еданъ славянскій списатель држи га за славянскій, а наипосле Г. Ёрнейза мађарскій. Кои има право? —

С М Ъ С И Ц Е.

(Замршенъ родъ.) Стараць упали се, и узме девојку, коя е матеръ имала — сынъ старца, срдећи се на отца, узме девојкину матеръ, и тако постане отаць сыну зетъ, а сынъ отцу тастъ, мати кћери снаха, а кћи матери свекра. —

(По заповести.) Господаръ, и слуга радо се скитали, но слуга по дужности раніе дома долазіо — случайно превари се, и забави се кодъ чаше вина. Господаръ силно наквашевъ, предвари слугу, дође дома, и свали се обученъ у постелю као кљосива — слуга безъ игала убрађенъ, коя како до кварта дубакъ. непогоди свою, но Господарову постелю, и стропошта се као барна покрай господаровы ногу. — Господаръ после полъ ноћи прилично мамуранъ, пробуди се, почне около себе пипати, и примѣти, да нетко у нѣговой постелји лежи, одма викне на слугу: Чуешъ море звекане? ево нѣкій хула поредъ мене лежи, устай! — Слуга тргне се, опица Господарове ноге, и одговори: И поредъ мене нѣкій обещенякъ извалію се. А ты баца га крозь прозоръ на полъ, заповеди Господаръ! — Слуга не буде лѣнь, счепа господара, и учини по заповести. —

А. П. Милойковићъ.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.